

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor	Correspondențele se adresează redacțiunii
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150	„FOAIA DIECESANĂ“
„ „ „ pe 1/2 an 5 „	de cuvinte 6 cor, rână la 200 de cuvinte 8 cor.	iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la
„ România și străinătate pe an 14 franci	de aci în sus 10 coroane	ADMINISTRAȚIA
„ „ „ pe 1 an 7 „		Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș

Psihologia

în însemnătatea ei pentru deșteptarea, cultivarea și înaintarea vieții religioase

II. Șimțire

(Urmare)

Prin împreunarea sau prin desbinarea reprezentățiunilor câștigăm reprezentațiuni noauă. Noi le-am numit judecăți, conclusiuni, noțiuni, idei. Șimțemintele, de cari sunt însoțite aceste reprezentațiuni ale gradurilor mai înalte, le numim șimțeminte în însemnarea restrînsă a cuvîntului. Încoace se numeră șimțemîntul de frică de po-căință etc.

Șimțemintele, cari sunt așa de vehemente, încât produc în viața fizică fenomene în contra voiei noastre și fenomene bătătoare la ochi, le numim afecte d. e. întristarea, spaima, mânia, rușinea.

Afectele sunt ori foarte degrabă trecătoare, ori foarte durabile. Cele trecătoare află loc mai ales la copii și anume dacă sunt provocate prin trup d. e. risul, plîngerea, uimirea. Durabile sunt întristarea, melancolia, grija.

Șimțemintele le numim și intențiuni (Gesinnungen). Sub aceste înțelegem dispozițiunile stabile ale sufletului, cari se nasc prin aceea, că ideilor anumite totdeauna li-se ascrie aceeaș valoare; intențiunile în sine așadară nu sunt șimțeminte, ci cauze, din cari se pot nasce după împrejurări felurite șimțeminte, d. e. evlavia, patriotismul, șimțemîntul de onoare, șimțemîntul de datorie, șimțemîntul de dreptate, iubirea de adevăr, modestia.

Fiind-că șimțemîntul este conștiința de plăcere sau de neplăcere, le împărțesc în două clase principale, în șimțeminte plăcute și neplăcute. Cu cât mai de adeseori activitatea șimțitoare a sufletului află loc, cu atât mai șimțitoriu devine

sufletul. Află loc mai adeseori șimțemintele plăcute decât cele neplăcute, apoi sufletul devine mai dispus pentru șimțeminte plăcute decât pentru cele neplăcute. Sau din contra. După-ce s'a desvoltat o dispozițiune, fie de voie bună sau de voie rea, atunci se ține ea cu atât mai ușor în contra celeilalte fiind-că află sprijin în trup. Căci fie-care șimțemînt se resfrînge în trup. Cu cât mai tare este șimțemîntul, cu atât mai mare este și impresiunea lui asupra trupului. Prin afectele, cari se rețesc adeseori, devine trupul nervos, ba chiar bônnav. O iritațiune a sufletului vibrează în trup și după încetarea ei în suflet, reproduce așadară iarăș acele idei, cari au deșteptat iritațiunea.

În genere se desvoltă așadară la fie-care om una sau alta dispozițiune a sufletului mai mult, unul este în regulă cu voie bună, voios, altul în regulă serios, dacă nu trist. Însă stările sufletului nostru, mai ales cât de șimțeminte, sunt foarte mobile. Cea mai mică înriurîță le schimbă.

Șimțemintele gradului dintăiu sau șimțirile sunt însoțite cu ideile (reprezentațiunile) gradului dintătu. Și fiindcă ideele gradului dintăiu se nasc prin iritațiunea nervilor și prin mijlocirea iritațiunii prin nervi până la suflet, se poate zice, că șimțemintele gradului dintăiu se nasc prin o înriurîță asupra nervilor. Aceste șimțeminte cuprind, cum s'a zis sus, și celelalte două elemente ale activității sufletesci, aceste șimțeminte sunt focul vieții, care cu timpul nasce pe de o parte vâpaia și lumina cunoscîței, iară pe de altă parte nisuița.

La șimțemintele cele mai înalte însă li premerg ideile șimțemintelor, din care causă se și zice, că ele se produc prin idei.

Pecând o iritațiune a nervilor din afară este numai decât de trebuință, ca să se nască șimțiri, iritațiunea sufletului prin reprezentațiune

(sau idee) sau prin o iritațiune din lăuntru este numai decât de trebuință, ca să se nască un simțemint în însemnarea strinsă a cuvântului.

Simțemintele li urmează ideilor ca o umbră. Soartea lor este legată de a ideilor. Ele durează, cât durează ideile în conștiința omului. Dacă ideile sunt clare, apoi sunt clare și simțemintele, dacă ideile nu sunt clare apoi nici simțemintele nu sunt clare. Într'asa un caz simțim, că suntem cu voie bună sau cu voie rea, dară de cauza stării acestea nu suntem conștiți. Dacă slăbesc ideile, apoi scad și simțemintele; dacă se răsping ideile, apoi se răsping și simțemintele. Dacă se reproduc ideile, apoi se înfățișază iarăș și simțemintele, și anume cu aceeaș putere, dacă ideilor li ascriem aceeaș vâloare ca mai nainte. Dacă am pierdut socotința cea bună, care am avut-o de o persoană, apoi perdem și stima, care am avut-o cătră dinsa. Simțemintele se produc așadară prin idei, se susțin, se depărtează și să nimicesc prin idei.

Deși simțemintul se băsază pe idee, totuș este el o stare a sufletului cu totul deosebită de idee.

Fiindcă în activitatea reprezentativă a sufletului nu află loc o întrerupere, cât trăesce omul, de aceea nu încetează nici activitatea simțitoare; căci dacă activitatea reprezentativă, ce-i cu voia noastră, încetează nu numai când dormim, ci adeseori și când priveghiem, apoi nu încetează activitatea reprezentativă a sufletului nostru, care află loc fără voia noastră, cari se deșteaptă prin iritațiunea nervilor noștri prin aer, temperatură și funcțiunile organismului trupului nostru. De și nu suntem conștiți de toate simțirele aceste, apoi starea lucrului nu se schimbă cu aceea. Prin urmare și activitatea simțitoare a sufletului nostru încetează debia cu moartea omului.

Toate ideile sunt însoțite de simțeminte, dară nu toate de simțemint de acelaș grad, chiar aceeaș idee nu este totdeauna însoțită de acelaș simțemint. Sunt idei, cari întru o măsură mai înaltă înriuresc asupra activității simțitoare a sufletului nostru.

Cunoscut este, că așa o înriurintă asupra sufletului nostru are frumosul. Noi simțim aceasta înriurintă, dară nu-i cunoascem cauza.

Cea mai mare putere asupra activității simțitoare a spiritului nostru au ideile religioase.

Dacă aceleași idei nu mai deșteaptă întru noi aceeaș simțeminte, cauza principală zace într'aceea, că numai ascriem ideilor aceeaș vâloare, acelaș preț, cum am făcut-o mai nainte.

Copilul învață prin esperință, de a ascrie fie-cărui obiect vâloarea. Un obiect îi tinesce, altul nu, unul îi place, altul nu, așa încât pentru copil toate obiectele, câte le cunoasce, se despărțesc în două clase. Cu timpul se lărgesc

cunoscința copilului în privința obiectelor, cari îi sunt împrejur, și cu aceasta cunoscință crește și dejudecarea dreaptă a vâlorii lor. Copilul face esperința, că multe obiecte, cari i-au ticit așa de bine, în scurt timp după aceea i-au produs dureri amare. Și fiindcă copilul vițuesce între oameni, și fiindcă limba cât și feluritele instituțiuni fac cu putința, ca omul să se facă cunoscut cu cultura, care este un product a mii de ani, să și-o câștige, apoi nu trebuie, că fie-care să facă singur esperința, spre a cunoasce valoarea obiectelor, ci caută să scie, ce sperință au făcut alții în astă privință.

Cu totul lipsiți de simțeminte nu suntem, cât trăim. Dacă vorbim de liniștea sufletului sau a inimii, apoi o facem în acele casuri, când nu suntem conștiți de simțemintele, ce însoțesc ideile noastre. Spre a putea vorbi de liniștea sufletului sau a inimii, ajunge, dacă iritațiunea sufletului nu se vede în trup.

Însemnătatea simțemintelor se cunoasce după aceea, că în simțeminte constă toată fericirea și toată nefericirea noastră, că ele ni dau puterea, de a căuta cele bune și de a fugi de cele rele. Precum lumina soarelui singură nu poate să producă viață ci mai trebuie și căldură, așa nici ideile singure nu pot să produc o viață noauă, ci ideile trebuie să fie însoțite de simțeminte. Aceasta, se înțelege, are vâloare și pe terenul religios. În astă privință ne învață apostolul Pavel, care scrie în I. Cor. 13, 1—14: »De aș grăt în limbele omenesci și îngeresci, iară dragoste nu am, făcutu-m'am ca nisce aramă sunătoare și chimval răsunătoriu. Și de aș avea prorocie, și de aș sci toate tainele și toată sciința, și de aș avea toată credința, cât să mut și munții, iară dragoste nu am, nimica ni sunt. Și de aș împărți toată avuția mea și de aș da trupul meu să-l ardă, iară dragoste nu am, nici un folos nu-mi este... Și acum rămâne credința, nădejdea și dragostea, aceste trei; iară mai mare dintre aceste este dragostea«.

Însemnătatea cea mare a simțemintelor pentru viața religioasă se cunoasce și după aceea, că atât în T. V. cât și în cel N. valoarea cea mai mare se pune pe simțeminte. Frica lui Dumnezeu se întrebuintază identic cu religiunea. Și cu tot dreptul. Căci e cu putință, că cineva să scie și să creadă, că există Dumnezeu, și totuș să nu trăească după poruncile lui. »Și dracii cred«, zice apostolul Iacob 2, 19 »în existența lui Dumnezeu.« În biserica creștină simțemintele sunt o condițiune ființială a vieții religioase. Fiind întreat Isus care-i porunca cea mai mare, a zis: »Să iubesci pre Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta și cu tot sufletul tău, și cu tot cugetul tău. Aceasta este întâia și cea mai mare poruncă. Iară a doua asemenea acestcea: să iubesci pre aproapele tău ca pre tine însu-ți« (Mat. 22, 27).

Se înțelege, că simțemintele să nu treacă în sentimentalitate; simțemintele să fie acel element al activității spirituale, care deșteaptă voia, care duce, împinge la faptă. » *Că în Cristos,*« zice apostolul Pavel Gal. 5, 6, » *folosesc credința, care lucrează prin dragoste.*

Din cele zise pân' acum despre simțeminte se vede, că noi nu putem nemijlocit înriuri asupra simțemintelor. Ele ocupă mijlocul între idei și între nișuște. Dară din cele zise vedem, că putem înriuri indirect asupra simțemintelor, adecă prin idee, pentrucă soartea simțemintelor este strîns legată de a ideilor. Încătu-i cu puțință prin voie a înriuri asupra simțemintelor, vom vedea mai la vale, unde vom trata despre voie.

(Va urma)

Lecțiuni din Religieune

5. Cain și Avel

(Continuare)

II. Sintesa

a. Copiii omenilor dintâiu.

Predarea aliniei prime și reproducerea.

b. Jertfele celor doi frați. Supărarea lui Cain.

Ce ocupație avea fiecare dintre cei doi frați? Cum vor fi trăit ei între olaltă? Cum se va fi arătat Dumnezeu față de ei? Prin ce se va fi arătat Dumnezeu bun față de ei? Unuia îi va fi înmulțit turma, celuilalt îi va fi dat rōde în pământ. Și cum vor fi arătat ei mulțăminta lor față de Dumnezeu? Prin jertfă. Ce va fi jertfit Cain? Avel? Ce-i place lui Dumnezeu mai bine: jertfa din fructe ori jertfa din turmă? Ambele de o potrivă. Dar dacă cineva nu jertfesce cu inimă curată, cum îi place lui Dumnezeu aceea...? Așadară care jertfă nu-i place lui Dumnezeu? Aceea care nu-i făcută din inimă bună, din inimă curată. Ōre cum îi va fi plăcut lui Dumnezeu jertfele celor doi frați...? Ascultați.

Predarea aliniei a doua și reproducerea.

Aprofundarea materială: Cum sunt a se înțelege vorbele „cele dintâiu născute ale oilor sale și din grăsimia lor”? Cei dintâiu miei, cei mai frumoși și grași. Dar Cain, ce fel de fructe va fi jertfit? Tot din cele mai frumoșe... Cum sunt a se înțelege vorbele: „Dumnezeu a căutat spre jertfă” și „Dumnezeu nu s'a uitat spre jertfă”...? Spre care jertfă nu se va fi uitat Dumnezeu? Spre aceea, care nu i-a plăcut. Și spre care va fi căutat? De ce nu i-a plăcut lui Dumnezeu jertfa lui Cain și de ce i-a plăcut a lui Avel? Nu cumva îi mai place lui Dumnezeu jertfirea unui miel decât a fructelor? Lui Dumnezeu îi place o jertfă ca și ceea-laltă. Și totuși de ce nu i-a plăcut jertfa lui Cain? Pentrucă n'a jertfit cu *inimă curată*. Atunci de ce a

jertfit? A vădūt, că așa făc și părinții, așa se deprinse. Ce a făcut Cain acum? S'a întristat și s'a mâniat. Pe cine se va fi mâniat? Pe Dumnezeu? Pe Avel? Pentruce s'a mâniat el pe Avel? Pentrucă jertfa lui Avel a fost plăcută lui Dumnezeu. Cain așadară s'a întristat și s'a mâniat pentrucă Avel era mai bun de cât el: cu alte vorbe? Cain *invidia* pe Avel. Și ōre ce se va fi întâmplat? Ce va fi făcut Cain? Presupuneri.

c. Omorul

Să vedem acum cum s'a întâmplat ceva rău. Ōre ce? *Predarea aliniei a treia și reproducerea.*

Aprofundarea materială: Despre ce va fi vorbit Cain cu Avel? Despre jertfele lor. Ce va fi ăis Cain? Ce-i va fi putut spune Avel? Că Dumnezeu nu a primit jertfa lui Cain pentrucă nu a jertfit cu inimă curată. Cain însă n'a vrut să înțelgă acest lucru, ci ce a făcut? După vorbe urite s'a sculat în contra lui Avel. Adecă ce a voit el? Să omōre pe Avel: Ce va fi făcut atunci Avel? Va fi cutezat el să stea în contra lui Cain? De ce nu? Care era mai mare și mai tare dintre ei? Deci ce va fi făcut Avel? Se va fi rugat de Cain să nu-l omōre. Cain însă nu l-a ascultat. Cum se vor fi simțit părinții lor, Adam și Eva, când vor fi auzit despre uciderea lui Avel? S'au întristat, au plâns. Ce le-a cauzat lor Cain? O mare durere.

d. Pedepșa.

Ce se va fi întâmplat cu Cain după uciderea fratelui său? Gândiți-vă la Adam și Eva, ce s'a întâmplat cu ei după căderea în păcat? Au fost pedepșiți. Înainte de pedepșă însă ce s'a întâmplat? Au fost trași la răspundere. Ce se va fi întâmplat deci cu Cain după uciderea fratelui său? A fost tras la răspundere și pedepsit. De cine? De Dumnezeu. Ascultați dară, cum s'a întâmplat acesta!

Predarea aliniei a patra și reproducerea.

Aprofundarea materială: Noi am ăis, că „a eșit Cain dela față lui Dumnezeu”; unde se va fi dus el acum? Va fi cutezat el să se ducă la părinți, la Adam și Eva?... Deci ce va fi făcut? S'a dus într'un loc străin și acolo a trăit.

e. Cum a mângăiat Dumnezeu pe Adam și pe Eva.

Adam și Eva acum remăsēsēră fără copii. Ce s'a întâmplat cu Avel? Cu Cain? Cum se vor fi simțit Adam și Eva în această stare? Numai cine le-ar fi putut alina durerile? Dumnezeu. Cum? Ascultați.

Predarea aliniei a cincea și reproducerea.

Aprofundarea materială: Câți fii a avut Adam și Eva? Cum i-au pierdut ei? Cum i-a mângăiat Dumnezeu? Repetirea și reproducerea întegii istoriōre (5 puncte.)

Aprofundarea religiōsă-morală.

1. Cum a devenit Cain un pēcātos mare?

De ce n'a primit Dumnezeu jertfa lui Cain? Ce trebuia să facă el, când a vădūt că Dumnezeu nu-i primisce jertfa? Ce să fie recunoscut și ce să-și fie propus? Să fie recunoscut, că el e devinā, să fie ăis cātră Avel:

Frate dragă învață-mă și pe mine ce să fac că să-i plăcă lui Dumnezeu de jertfa mea; și să-și fie propus, că de aci încolo va fi mai bun. Cum s'ar fi arătat atunci Dumnezeu față de jertfa lui Cain, dacă cei doi frați ar fi mai jertfit și a doua oară...? Cain însă nu și-a propus să fie mai bun, ci ce a gândit? Avel e mai plăcut înaintea lui Dumnezeu, ăi eu nu, și de ce să fie el mai plăcut decât mine... Cu alte vorbe? Cain *invidia* pe Avel. Din invidie apoi ce s'a născut? Ură față de fratele său Avel. Spre ce l-a îndemnat ura?...

2. *Cum se vor fi spăriat bieții părinți, când vor fi aflat, cadavrul fiului lor!*

Unde a fost Adam cu Eva când s'a întâmplat fapta înfricoșată? La lucrul câmpului, sau pe acasă îngrijind de vitele lor. Ei nici nu se vor fi temut de vr'o nenorocire. Ce credeau ei că fac cei doi copii ai lor în câmp? Că Avel își păzește turma, ăi Cain lucră pământul. A venit însă seara, și cine nu venia acasă?... De ce n'a venit Avel? Dar Cain venit-a? Nu, căci ce s'a întâmplat cu el? A fugit... Adam și Eva tot au așteptat o oră, două, trei... însă copiii lor nu mai vin. Cum se vor fi simțit ei atunci? Fărte îngrijiți. Ce-și vor fi gândit ei acum? De bună sémă copiii nostri au dat de o mare nenorocire. Ce vor fi făcut ei acum? Vor fi plecat în câmp să-și caute copiii. Ce vor fi făcut ei, ca să-i audă copiii lor, când au eșit în câmp noaptea? Îi vor fi strigat pe nume. Înse? N'au primit nici un răspuns. De ce? S'au dus mai departe pe câmp bieții părinți îngrijiți, căutând la lumina lunii în dreapta și în stânga și strigând copiii lor. A trecut și miezul nopții și tot nu i-au găsit. Tote căutările au fost zădarnice. În sfârșit a început a se lumina de ziua și s'ermanii părinți tot umblau pe câmp întristați și necăjiți. De odată părinții au vădut în depărtare ceva alb pe jos și au plecat într'acolo, Ce credeau ei, că găsesc acolo? Au crezut, că vr'unul dintre fiii lor dorme. De odată l'va scote un țipet; de ce? Și-a găsit pe fiul său Avel. Bieții părinți! Au ingenunchiat lângă el. Și ce vor fi făcut? L-au redicat de jos. Înse mâinile lui Avel atârnav în jos; de ce? Și cum era corpul lui? Rece. Ce nu mai făcea inima lui, pieptul, gura? Tote strigătele sunt înzădar; de ce? Sărmani ómeni! Acum au trebuit să cunoască și mórtea. Ce făcea Eva în durerea sa cea mare? Plângea și se tânguia. Părinții își puteau gândi cum de fiul lor acum e mort; ce era pe hainele lui, și jos unde a fost întins? Sânge închiegat, negru. Ei își puteau închipui deci ce s'a întâmplat, anume ce vor fi gândit? Cineva l-a omorit, l-a ucis. Și aceea puteau afla bieții părinți, că cine l-a ucis, dacă priveau împrejur, căci în apropiere se vedeau cele două altare, pe cari au jertfit cei doi frați. Voi ați putea cunoșce pe care altar a jertfit Cain și pe care Avel; de ce? Acésta, au observat-o și părinții. Dar unde era Cain? De ce nu era el pe aci? Ce vor fi gândit părinții? El a fugit, el este ucidătorul... Bieții părinți, acum trebuiau să se bage în altă grijă; ce trebuiau ei să

facă cu cadavrul lui Avel? Să l'ingrópe. Unde îl vor fi îngropat? Putut-au ei să facă grópa în pământ? De ce nu? Nu aveau lopată. Deci vor fi căutat o grópa, care era făcută dela natură în pământ — o peștere. Plângerile și durerile părinților au durat încă mult; în totă ziua se vor fi gândit la cei doi copii ai lor, pe cari îi perduseră. Bucúria lui Adam și a Evei așadară a fost fărte scurtă, căci a venit în grabă întristarea și durerile. Și cine este pricinuitoariul acestora? Cain. Dumnezeu însă a purtat grijă și de aci în colo de Adam. Peste câtva timp i-a făcut o nouă bucurie, anume cum? I-a dărúit pe Set și fete.

3. *Cum i-a mers lui Cain?*

Ce va fi făcut el după ce a ucis pe Avel? Va fi voit să fugă. Înse vócea lui Dumnezeu îl opresce. Ce dice Dumnezeu?... De ce-l întreabă Dumnezeu despre Avel? Óre nu scia Dumnezeu ce-i cu Avel? Ba da, căci Dumnezeu e atotștiutoriul și atotvėdătorul. Ce a voit El deci cu întrebarea acésta? Ce voia El să-i răspundă Cain? Să-și recunoască păcatul și să-i paré réu de ce a făcut. Ce răspunde însă Cain?... Din răspunsul lui Cain se vede, că el nu voiesce să recunóscă păcatul; deci ce fel de răspuns a dat el? *Mincinos*. Și cum trebuia să vorbescă cu Dumnezeu? Cu ce vóce? Din răspunsul său însă se vede, că el cu ce fel de vóce a răspuns lui Dumnezeu? Cu vóce aspră ca și când ar voi să se certe cu Dumnezeu. Așa ca și Cain vorbesc ómenii înrėutățiti, cari nu fac bine nimėru, nu le pasă de necazurile și durerile altora. Ce dice ei când aud de necazurile altora? „Ce-mi pasă mie...“ Creștinul adevėrat însă trebuie să se arate altcum; anume?... Cum s'a arėtat Cain prin acésta?... *Indăvărtnic*. De aceea cu ce l-a pedepsit Dumnezeu?... Ce să se întóple când el va lucra pământul? Acela să nu-i dea puterea sa. Adecă? Să nu rodescă. Dumnezeu așadară n'a voit să dea *binecuvėntarea* Sa asupra lucrului lui Cain. Înse mai réu și decât acésta era altceva. Ce i se va fi părut lui Cain că vede la tot pașul? Cadavrul fratelui său Avel, suspinurile părinților... fapta lui gróznică îi era tot naintea ochilor; ăi din lăuntru său tot îi va fi șoptit consciința: Tu ești un ucidătorul... De aceea cum se va fi simțit el? Unde va fi aflat odihnă? Nici unde. Dar când a voit să dormă? N'a putut... Astfel turburat de necaz și de neliniște tremura și gemea. Care vorbe ale lui Dumnezeu ș'au implinit dară? „*Gemėnd și tremurėnd să fi pe pământ*.“ Meritat-a Cain pedėpsa acésta?... Pentruce? Pentrucă „Dumnezeu respłătesce fiecărúia după faptele sale.“ De ce n'a pedepsit Dumnezeu pe Cain cu mórte? A voit să-i dea timp, ca să se îndrepte.

III. Asociația

a. Vė mai aduceți încă bine aminte de istorióra celei dintăi ucederi...? Ce a devenit Cain? Un ucigaș. Și dela omorul acésta cel dintăiu, vai! de câte ori s'a mai repetat acésta istorie până astăzi! Voi sciti să-mi spuneți casuri ce s'au întâmplat chiar aici la

noi. Anume?... Ce s'a întâmplat cu ómenii aceea despre cari ími povestirăți voi?... Ce s'a întâmplat cu Cain...? Ce se întâmplă deci cu toți cei ceucid? Sunt pedepsiți. Óre de ce? Șciți voi ce va să dăcă „ucidătoriu“ s'eu „ucigaș“? Ucigașul face un p'ecat f'orte mare pentrucă el scurt'eză vi'eta apr'opelui s'eu. Și ce produce el în familii? Dureri și pl'angeri. Și care-i datorința omului față de ómenii intristati și necăjiți...? Gândiți-v'ă acuma la aceea, că cine dă vi'etă omului? Dumne'eu. Și cine are dreptul să i-o ia? Tot Dumne'eu. Pentru ce i-a d'at Dumne'eu omului vi'etă?... Ce face îns'eu ucigașul? Ștrică lucrul lui Dumne'eu... Din ac'astă causă ce li se întâmplă tuturor ucigașilor? Sunt pedepsiți. De ce avem noi deci să ne ferim...? Dumne'eu însuși opresce uciderea în *porunca VI* prin vorbele; „Să nu uci'di“. (Exod. 20, 13).

b. Noi am v'edut în istori'ora „Cain și Avel“ că fratele cel mai mare invidia pe cel mai mic. Și ce s'a desvoltat din invidie? Ură față de fratele s'eu Avel. Ce a fost așadară causa uciderii? Ura lui Cain față de fratele s'eu Avel. Ce se întâmplă îns'eu dacă nu ură Cain pe fratele s'eu?... Ura față de frate îns'eu ce a f'acut din Cain? Ucigaș. Ce trebuia Cain să facă atunci, când simția în inima sa ura? S'o fie înădușit... Și ce s'ar fi întâmplat atunci?... Îns'eu pentrucă el n'a înădușit ura față de frate, ce s'a întâmplat...? Toți aceea, cari nu înădușesc ura față de apr'opele, se fac ucigători, de ómenii. Și s'ânta scriptură are drept, când dice: „*Tot cel ce uresce pe fratele s'eu este ucigătoriu de ómenii*“ (I. Ioan 3, 15).

c. Ce au f'acut Cain și Avel, când au v'edut, că Dumne'eu le-a înmulțit turmele și le-a dat rod în holde? Au mulțămim... și au adus jertfe... Ce trebuie să facem noi, când Dumne'eu ne dă din bunătățile sale (exemple)? S'ă-i mulțămim și jertfim. Cum îi mulțămim?... Dar cum și ce vom jertfi noi lui Dumne'eu? Vom face și noi altariu și vom arde...? Cum putem noi jertfi? Ducem la biserică daruri: lumini, t'ămăe... cump'erăm pentru biserică m'asaie, prapori... Și încă cum mai putem jertfi noi din bunătățile ce ni le dă Dumne'eu? Cine are lipsă de ajutoriu nostru? S'aracii. Așadară vom da s'aracilor; ce? Haine, m'ancare; celor str'ăini și căl'tori le d'ăm locuință... cercet'ăm pe cei bolnavi... (faptele îndurării trupesci). De aceea a đis un om înțelept, că: „*Celce miluesce pe s'araci, dă înprumut lui Dumne'eu...*“ (Prov. 19, 17.) „*Cel ce dă s'aracului, lipsă nu va suferi*“ (Prov. 28, 27), ér: „*Cel ce-și astupă urechea la strigătul s'aracului, va chiema și el și nu va fi ascultat*“. (Prov. 21, 13). Cum se numesce omul, care dă s'aracilor...? *Milostiv*. (Cf. ist. „Șchiopul“ și „Cersitoriu“.) Și ce am đis noi mai nainte despre cel ce dă s'aracului? Că: *lipsă nu va suferi*... Așa dară se simte bine, *fericit*. Cum sunt cei milostivi? *Fericiți sunt cei milostivi*. Pentru ce? Ce li se întâmplă lor? Cine-i miluesce pe ei? Dumne'eu. Așadară; „*Fericiți cei milostivi, că accia se vor milui*“ (Mateiu 5, 7).

d. De ce n'a primit Dumne'eu jertfa lui Cain? Cum era inima lui Cain? De ce a primit Dumne'eu

jertfa lui Avel? Fiindcă era *cu inima curată*. Când putem dice despre cineva, că e cu inima curată? Când nu se gândesce la lucruri rele, ci numai la cele bune. Ce trebuie să facă omul cu gândurile și poftele rele, ca să se p'otă numi *curat cu inima*? S'ă se lapede de ele. Óre ce trebuia Cain să facă, dacă voia, ca Dumne'eu să prim'escă și jertfa lui?... Cum trebuie să fim noi, dacă voim, ca Dumne'eu să prim'escă jertfele n'ostre... și rugăciunile...? Voi ați putea să-mi spuneți exemple, în cari jertfele nu sunt f'acute cu inimă curată? Dacă d'ăm s'aracilor, numai ca să se ducă dela ușa n'ost'ă, sau ne pare r'eu după ce am dat... Dar dacă cineva duce daruri la biserică, sau dă s'aracilor din lucruri c'astigate pe căi necinstite (de e. prin furt înșelăciune, prin aflare...). Ce puteți dice despre o astfel de jertfă?... Sunt ómeni, cari fac jertfe ca și Cain; adecă? Din obicei (d. e. unele pomeni, praznice). Apoi alții fac jertfe numai ca să-i vadă lumea și să-i laude sau pentrucă au c'astig din jertfe (exemple); ce diceți despre astfel de jertfe? Cu ce inimă sunt f'acute?... Ce putem dice despre acela, care dă de pomană unui risipitoriu bani, unui bețiv beutură...? Așadară numai cari jertfe sunt *primite*? Numai cele f'acute din *inimă curată*, spre folosul apr'opelui și spre m'ărirea lui Dumne'eu. Spuneți-mi astfel de casuri! (cf. „Cuv'entul lui Dumne'eu“, „P'ânea“.) Cum se simt ómenii, cari fac jertfe cu inima curată? Bine, *fericiți*. Cum sunt deci cei curați cu inima? *Fericiți sunt cei curați cu inima*. Dumne'eu promite celor curați cu inima, că după m'orte vor petrece cu Dumne'eu în fericire vecinică de aceea dice Isus Christos:

„*Fericiți sunt cei curați cu inima că accia vor vedea pe Dumne'eu*“. (Mateiu 5, 8.)

IV. Sistemizarea

a. *Porunca VI*: Catechismul pag. 30. 31.

b. „*Tot cel ce ur'asce pe fratele s'eu, este ucigătoriu de ómenii*.“

c. *Fericirea V*: Catechismul pag. 39.

d. *Fericirea IV*: Catechismul pag. 39.

V. Aplicarea

Întru cât este ucigaș, cel ce uresce pe fratele s'eu? Ucis-a el pe cineva prin aceea, că a urit pe fratele s'eu? Nu; îns'eu ce se p'ote nasce din ură...? Ce învățatură privitoare la voi cuprinde istori'ora „Cain și Avel“? S'ă nu urim pe nimenea.

P'ecatul a început în lume prin o faptă mică; anume? Gustare dintrun m'ăr. Și acum a crescut grozav de mare; în ce? (Omor, ucidere). L-am putea asem'ena cu un gogoloș de zăpadă; întrucât? Cu cât merge mai departe, cu atât cresce mai mare.

Care parte din ped'epsa dictată de Dumne'eu asupra lui Adam și Evei au învățat ómenii cei dint'ăiu a o cunoce din întâmplarea lui Avel? *M'orte*. De cari vorbe ale lui Dumne'eu își vor fi adus ei aminte? De amenințarea „*Cu m'orte vei muri...*“ „*p'ână ce te vei înl'orce în p'ământul, din care ești luat...*“ Și ce frică îi stăp'ânea pe ei acum? Frica de m'orte.

Eu am cetit într'un loc următoarele vorbe: „*Tot cel ce face păcatul, servul păcatului este*“ (Ión 8. 34). „*Mânia omului nu lucrăză dreptatea lui Dumnezeu*“ (Iacob 1, 20.) Cum sunt a se înțelege aceste vorbe?...

Respunsul lui Cain „Au dóră păzitoriul fratelui meu sunt eu?“ a fost fôrte rêu. De ce? Paziți vè, ca nu cumva și voi sè vè gândiți ca Cain! Fiecare dintre voi sè fie păzitoriul fratelui sèu sau surorii sale mai mici; de ce? Pentrucă aceia nu se pot încă ajuta. Și veți face acest lucru cu plăcere; de ce? Noi iubim pe frații noștrii. Ce ai tu sè faci, când fratele tèu sau sora ta ajunge în primejdie? Ce ai sè faci când el ar voi sè facă ceva rêu (d. e. sè arunce cu petrii, sè se jôce cu focul, cu arme... sè calce pe ghètă sub-tire, sè fie lacomi...)? Spuneți cum înțelegeți voi dicerile: „*Pace nu este pentru cei nelegiuiți*“ (Isaia 48, 22.) „*Năcaz și strâmtóre peste tot sufletul omului ce lucrăză rêu*“ (Rom. 29)?

(Vaurma)

Varietăți

Hirotoniri. P. S. Dl. Episcop diecesan Nicolae Popea a binevoit a hirotoni Mercuri în 28 Ianuarie intru presbiter pe candidatul de preoție Traian Căltun, care este numit administrator parohial în Valea-mare, protopresbiteratul Bocșei; iar pe monahul Macarie Gușcă intru ierodiacon. —

Episcopul sèrbesc al Timișorii. Sinodul episcoposè gr. sèrbesc al Mètropoliei de Carlovèț a ales la 10 Decembrie anul trecut de episcop al Timișorii pe arhimandritul *Dr. George Lelici*, profesor la teologia din Carlovèț. Alegerea este întărită și de Maestatea Sa Monarhul. Noul episcop a făcut studiile teologice la universitatea din Cernăuț, unde a și fost promovat la gradul de doctor în sânta teologie. E bărbat în floare viciții; bisericii sèrbesci poate fi un adevèrat stîlp. Din parte-ne, ca unui aliat al bisericii noastre ortodoxe, îi dorim dela Dumnezeu zile multe și bune!

Mulțămită publică. Pe sama mănăstirei dela Godinova ni-s'a mai trimis prin stăruințele părintelui *Antoniu Foiăș*, carele a avut bunătațe a ne colecta dela următorii credincioși din *Iersig*, și anume: Trifon Popovicu învèț. pensionat, Domnișoara Popovicu, Ana Popovicu câte 1 cor. Elena Calota 2 cor. Elena Albu, Solomia Buta câte 1 cor. Paraschiva Mamut 40 fil. Josif Vasu 20 fil. Magdalina Zgonia 20 fil. Salomia Guga, Salomia Birta, Pavel Albu, Iconia Birta, intru amintirea repos. fin Iosif. Vasilie Buta câte 1 cor. Iacob Birta 80 fil. Pavel Muesen 4 cor. Iconia Dâmian 60 fil. Total 18 cor. 20 fil. Primească sinceră mulțămită atât sântia Sa părintele Antoniu Foiăș, ca colectant, cât și St. donatori. *Macarie Gușcă* ierodiacon.

Apel. Colectiunea de predici a profesorilor Dr. E. Voiutski și Dr. T. Tarnavski, e deja cu totul epuiată, așa că o mulțime de comande au trebuit să rămână neefectuate. Societatea tipografică bucovineană intenționează, ca să scoată a doaua ediție a acestor predici și a lansat spre acest scop următorul apel:

„P. T. Domnule! Profesorii universitari Dr. Emilian Voiutski și Dr. Teodor Tarnavski spre a oferi clerului ortodox un îndreptariu, cum are să prelucere

și să propuie el materiale omiletice în decursul anului bisericesc și la felurite întâmplări străordinare din comună, au publicat deocamdată o colecțiune de predici pentru toate duminicile anului bisericesc în trei tomuri. Avènd înaintea ochilor în prima linie necesitățile locale, opul nurr s'au tiprit numai în 500 exemplare, cari toate acum s'au epuisat. Afând lucrarea profesorilor menționați o aprețiare foarte favorabilă în mai multe foi bisericesci ale bisericei române și primind tipografia subsemnată, care este proprietatea Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina, neîntrerupt comande din toate părțile pentru trimiterea opului, ea s'a decis a-l edita din nou (și anume cele trei tomuri apărute până acuma). De oarece editarea aceasta e împreunată cu mari spese, iară editorii nu dispun de mijloace necesare și nu voesc să facă cheltueli eventual riscate, se roagă tipografia respectuos, să aveți bunătațe a căuta abonenți în cercurile Domniei Voastre, folosindu-Vè spre acest scop de lista alăturată. Prețul opului, ce va apărea ca și prima dată în trei tomuri, va fi pentru abonenți 4 cor. sau 4 franci, după apariție 5 cor. sau 6 franci de tom.

Totodată roagă tipografia pre acei domni, cari au de gând să se aboneze la opul menționat să binevoiască a solvi chiar la început cel puțin jumătate din prețul opului întreg (va să zică 6 cor. sau 7 franci și 50 bani), ca să se poată asigura aparițiunea opului Bani aceștia au să se trimită din partea colectanților împreună cu listele primite (cel târziu până la 1 Martie 1904) direct la adresa subsemnatei tipografii. După primirea listelor se va începe imediat cu tipărirea ediției noave a opului numit, dacă cu suma primită va fi asigurată cel puțin jumătate din acoperirea speșelor tipariului; în cazul contrariu cotele primite se vor înapoia.

Cernăuț, în Decembrie 1903. Pentru societatea tipografică bucovineană: *Dimitrie Bucevski*“.

Dela reușita acestei întreprinderi depinde publicarea tomurilor ulterioare, cari vor cuprinde predici pentru sèrbători și predici ocașionale — serio „Candela“.

A V I S

P. T. domni, cărora li s'au trimis spre vinzare „Călındariul Românului“ și „Bănățeanul“ pe anul 1904, sunt rugați prin aceasta de a transpune fără întârziere prețul esemplarelor primite subsemnatei administrațiunei.

Administrațiunea

Tipografiei și Librării Diecesane.

Posta Redacției

Părintelui N.: Vezi apelul publicat în acest număr. —

Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddto 23 Septembrie Nr. 2994 E. ex 1903. se descrie licitațiune minuendă pentru adaptarea, respective edificarea unei case parohiale făcută de lemn, din comuna **Vrâniuț**, protopresbiteratul Bisericii Albe, pe ziua de 5/18 Februarie 1904 la 10 oare antemeridiane în sala școlii din loc.

Prețui de eslamare e de 3.200 cor.

Doritorii de a întreprinde acest lucru să se prezenteze la ziua nimită, având a depune vadiul de 10% înainte de începerea licitațiunii.

Se observă, că numai bărbați esperti se vor primi la licitațiune și cari vor dovedi, că au mai lucrat undeva fără a fi avut proces.

Planul și specificarea precum și condițiunile de lucrare se pot vedea ori și când la oficiul parohial din Vrâniuț.

Vrâniuț în Octombrie 1903. 2—2 [8]

George Lazăr m. p.
not. com. par.

Ioan Jucu m. p.
preș. com. pra.

Concurs

În urma hotărârii Direcțiunii a societății comerciale pe acții „Prilepceana“ ddto 22 Ianuarie 1904 n. se descrie concurs pentru ocuparea postului de conducătoriu în prăvălia societății noastre comerciale din Prilipeț, pe lângă următoarele condițiuni.

1. Salariu lunar 60 coroane.

2. Locuința o chilie, cuină, bucatărie și grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și tremete atestatele lor până în 20 Februarie 1904 n. la persoana d-lui președinte al societății.

Prilipeți (poșta Bozovici, comitatul Caraș-Severin), la 25 Ianuarie 1904. n. 3—3 [7]

Eremia Borchescu
președintele societății.

Serbu Chirila
comptabil.

Pentru întregirea postului vacant de preot în comuna **Poganești** să descrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecesană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Una sesiune parohială constătătoare din 32 jugere.

2. Una grădină de un juger.

3. Venitele stolare dela 90 de case.

4. Bir parohial (adău) 93 de coroane.

Doritorii de a ocupa acest post sunt îndatorați a-și trimite recursese lor ajustate conform normelor din vigoare Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral din Făget și tot odată după prealabila încunoștințare a Prea Onoratului Domn protopresbiter a se presenta în vre-o Duminecă sau serbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Poganești din ședința Comitetului parohial ținută la 28 Decembre 1903. 3—3 [6]

Vasiliu Ionescu
președintele com. paroh.

George Drăgoiu
notariu com. paroh.

În conțelegere cu mine: **Sbeastian Olariu** protopresbiter tractual.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai societății comerciale pe acții „**Severineana**“ se invită la a

VI. adunare generală ordinară

care se va ținea în **Caransebeș la 10 Martie st. n. 1904** la 11 oare nainte de ameezi, în sala Comunității de avere.

Obiectele adunării:

1. Raportul direcțiunii și bilanțul pe anul 1903.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Decisiune asupra celor de sub punct 1, 2 și darea absolutoriului.
4. Alegera direcțiunii pe o perioadă nouă de trei ani.
5. Întregirea comitetului de supraveghiere prin alegerea a unui membru pe o durată de un an.

Caransebeș, în 8 Februarie 1904.

Ilie Curescu,
președinte.

Ioan Mihai,
secretariu.

Observare. Vot decisiv în adunarea generală au numai acei acționari, cari cel puțin cu 3 zile înainte de adunarea generală au depus la societate acțiile transcrise pe ei cu cel puțin 3 luni înainte de adunarea generală (§. 25) și eventual document de plenipotență.

Aduce la cunoștința P. T. Public, că **dela 15 Februarie a. c.** m-am mutat **prăvălia mea de croitorie** în casele d-lui *Maior Pop, vis-a-vis de otelul „la Pomul verde“.*

Totodată fac cunoscut P. T. Mușterii, că sunt provezut cu cele mai **fine și solide** materii pentru **haine proteșci și civile pentru sesonul ce vine.**

Me recomand atențiunei P. T. Public
Caransebeș, Ianuarie, 1904

Iosif Eisenzopf
croitoriu

Am onoare a aduce la cunoștință M. O. public, că cu 1 Martie a. c. deschid în *Oravița*

cancelărie de arhitectură.

Întreprind spre efeptuire tot felul de planuri și zidiri.

Tot odată fac cunoscut M. O. public, că întreprinderile de zidiri și aranjamente le esecut asocial cu domnii maestrii: *Ioan Cotêrla* și fiul sculptor tēmplar, *Filip Mateiu* pictor-auritor și *Demetriu Bagheria* lăcătar.

cu distinsă stimă

Demetriu Boitor
architect — întreprinzător

Avis

Am onorul a aduce la curioșciința P. T. public din loc și jur că in 17 a lunei curente sosesc la Caransebeș și voiu deschide un

curs de dans

pe timp de 6 săptămâni.

Cursul se imparte în două părți și anume: pentru elevi de școală între 5—7 oare, până când pentru tinerimea crescută în oarele de seară, între 8—10 oare.

Cursul cuprinde toate dansurile moderne, estetica corpului și mai cu samă Bostonul, pentru a cărui instruire sum unicul specialist în provința.

Taxa pentru instruire a școlai publice cu învățarea Bostonului și Cake-Walk, pe întreaga durată este 16 cor. iar pentru pricepători 10 cor.

Pentru învățarea Bostonului se vor fixa zile separate.

O oară separată pentru Boston: la 1 persoană 4 cor., la 2 persoane 6 cor., la mai multe persoane pentru fiecare persoană 2 cor. mai mult pe o oară.

Deslușiri se vor da la sosirea mea.

Cu toată stima

Teodor Kovács

măestru de balet,

profesor de dans la școala de cadeți din Oradea-Mare.

Primul stabiliment de mobile

în Caransebeș

Piața principală, în casa Domnului Stancoviciu.

Am onoarea a anunța cu tot respectul M. Stimatului public, că am deschis în piața de aici

Un stabiliment de mobile și de mărfuri de galanterie în lemn.

Prin legăturile, ce le am cu primele fabrici de cel mai mare renume din țară și din străinătate, sum în poziția a servi M. Stimatului public

Mobile și lucruri bune de tapiserie

făcute din lemn sănătos și deplin uscat în ori-ce formă și stil, începând de la forma cea mai simplă și până la cea mai elegantă cu prețuri moderate, prețuri plătite în bani gata ori în rate fiind capabil a ținea cu ori-cine concurență.

Poftesc M. Onoratul public să binevoiască a visita depositul meu bine sortat.

Andrei Deac.

Nota: Pentru soliditatea mobilelor primesc garanță ori-și-când.

Real și ieftin.